

I.

Bruksanvisning till din Android smartphone

... för dig som är nybörjare

Innehåll

1. Till att börja med	3
2. Att sätta på och stänga av mobilen samt att logga in	4
3. Att svepa, klicka och trycka länge	4
4. Nu kan vi starta! Din startskärm – de olika delarna	5
5. Ringa och skicka SMS.....	6
6. Notifieringar	6
7. Att installera nya appar; att anpassa startskärmen	7
8. Några andra nyttiga appar	8
9. Mail, kontakter, kalender	8
10. Kamera och Foton-appen	9
11. Sociala media.....	9
12. Google Maps och din nya GPS-navigatör	9
13. En nöjes- och mediacentrall!.....	10
14. Inställningar	11
15. Uppdateringar, uppdateringar	12
16. Roaming & dataförbrukning.....	12
17. Till sist – om det skiter sig	12

Förord:

Detta är en miniguide för att komma igång med din nya smartphone, för dig som aldrig har använt en sådan tidigare. Läs en sida om dagen, öva lite grand, och efter två veckor så har du gått från att vara novis till åtminstone en medveten nybörjare. Eller, som en känd kroppsbyggare sa – ge mig en kvart om dagen! För att sedan gå vidare är det din egen nyfikenhet som är den viktigaste förutsättningen.

1. Till att börja med

Välkommen till din nya mobiltelefon av smartphone-typ! Det är i princip en liten avancerad dator, och användningsområdena är oändliga.

Du får en bra smartphone för 2-3000 kr om du nöjer dig med fjolårets modell och att inte ha de allra finaste märkena. Här kommer några ord om din mobil och vad den innehåller:

- En skärm av s.k. touchtyp, dvs. du styr mobilen genom att klicka på skärmen
- En enhet för kommunikation över mobilnätet enligt GSM-, 3G- och 4G-standard
- Wifi-enhet, det innebär att mobilen också kan kommunicera via trådlösa nätverk av den typ de flesta av oss har i våra hem och som också finns på kaféer mm.
- Bluetooth, en funktion för att kommunicera med andra enheter på kort håll, t ex hörlurar, högtalare, mm
- En kamera för att ta bilder eller spela in videofilmer
- Minne av olika typer. Din mobil har ett RAM (internminne) i vilka program bearbetas, ett externminne för att lagra program och data samt ett SD-fack i vilket du kan stoppa in ett minneskort för att få plats med ännu mera data.

Några ord om programvaran i din mobil. Den heter Android och kommer från företaget Google. I detta dokument visar vi exempel från Android version 5 och 6. (Version 7 håller just nu på att rullas ut.) Android är den mest använda programvaran för mobiltelefoner i världen. I och med att du använder en mobil med Androidprogramvara får du tillgång till följande tjänster och funktioner:

- a) Ett Gmail-konto som också är lika med din e-postadress (det är till och med så att detta konto är en förutsättning för att du fullt ut ska kunna använda din mobil!)
- b) Googles sökfunktion som du säkert känner till sedan tidigare
- c) Tillgång till en App-butik som heter Google Play. Appar är tilläggsprogram som du kan ladda ned i din mobil. De flesta appar är gratis, men vissa kostar några kronor.
- d) Från Play kan du också köpa böcker, tidningar, musik och filmer.
- e) Ett i det närmaste obegränsat lagringsutrymme på Googles servrar i "molnet". Det nås via appen Google Drive.
- f) Förutom appen Gmail för e-post finns också apparna Kalender och Kontakter för att hantera dina kontakter (personer och företag med vilka du kommunicerar) och dina bokningar i en kalender. Dina kontakter och kalenderhändelser sparas i Google-molnet och är tillgängliga från alla enheter på vilka du har loggat in med ditt Google-konto.
- g) Via appen Google Foton får du automatiskt en kopia av de bilder du tar med kameran i lagringsutrymmet i Google-molnet.

2. Att sätta på och stänga av mobilen samt att logga in

Det finns en knapp på sidan av mobilen, den fungerar så här:

- Om mobilen är helt avstängd, håll knappen intryckt 1-2 sekunder, då slår du på mobilen.
- Om du vill stänga av mobilen helt, håll knappen intryckt ett par sekunder, och välj alternativt Stäng av.
- När mobilen är påslagen kan du slå av och på *skärmen* genom att kort klicka till på samma knapp.

Det finns också små symboler som du kan klicka på för att:

- Stänga av/slå på ljud för att undvika att mobilen stör
- Slå på/av Flygplansläge. I Flygplansläge är att alla enheter för kommunikation (mobilnät, wifi, Bluetooth) avstängda för att inte kunna störa en flygplan.

När du har startat mobilen första gången (och efter varje gång den varit helt avstängd) blir du ombedd att ange PIN-koden till ditt SIM-kort. Därefter, och varje gång du slagit på skärmen, så blir du ombedd att logga in till Android på din mobil. Du vill ju inte att vem som helst som råkat få tag på din mobil ska kunna börja använda den. Det finns olika metoder för att logga in:

- Det bekvämaste (och minst säkra) – du bara sveper med tummen över skärmen
- Du anger en PIN-kod (OBS! Detta är inte den PIN-kod du har till ditt SIM-kort.)
- Du anger ett grafiskt lösenord, dvs. drar ett mönster med fingret i en matris mellan 3*3 punkter:

- Nu börjar det också komma inloggning med hjälp av fingeravtryck eller ansiktsgenkänning.

3. Att svepa, klicka och trycka länge

Till sist, för att avsluta inledningen, några ord om vilka rörelser du kan göra på och med din mobil:

- Skriva text; när du står med markören i ett inmatningsfält visar sig ett tangentbord på skärmen. Där kan du skriva in text. Om tangentbordet inte syns – tryck någonstans i inmatningsfältet
- Klicka; en kort tryckning på en symbol på skärmen.
- Lång tryckning; håll fingret ett par sekunder på en symbol, då öppnar sig ibland ett antal valmöjligheter. Ungefär som att högerklicka på en ikon på din PC.
- Svepa; svep med fingret uppifrån och ned, i sidled eller nerifrån och upp.

- Vrida mobilen; oftast är mobilen inställd på att vända på bilden om vrider på den. Om du vill se ett videoclip är det oftast bäst att vända den långa sidan upp.

4. Nu kan vi starta! Din startskärm – de olika delarna

När du har startat och loggat in på din mobil, då ser du din Startskärm. Det är från denna du använder din telefon, och det är här du anpassar telefonens gränssnitt till att passa just dig. Startskärmens utseende beror på vilken version av Android du använder, vilket fabrikat du har samt hur du valt att anpassa den. Ungefär så här brukar min mobil startskärm se ut, och du ska alltså se det som ett exempel:

Uppifrån och ned hittar vi här:

- En fast del som består av ett "status- och notifieringsfält" samt ett Google sökfält. I det förstnämnda finns små symboler som talar om huruvida Bluetooth är av eller på, vilken typ av nät mobilen är ansluten till, vad klockan är, batteristatus, mm. Vi ser också symboler som anger om vi fått e-post, om möten i kalendern närmar sig osv.
- Den större delen i mitten innehåller symboler för de appar som vi valt att lägga på startskärmen eftersom vi vill komma åt dem snabbt och enkelt. Om alla appar inte får plats så utökas denna med en ytterligare startskärm, och vi bläddrar emellan dem genom att svepa åt höger eller vänster. I underkanten av denna del finns en bläddringsindikator som anger hur många startskärmar det finns, och på vilken av dem vi står just nu. Av bilden ovan framgår att det finns två, och vi står på den högra. Ett annat sätt att spara plats på startskärmen är att lägga appar som hör ihop i en gemensam mapp (se mappen Köp & Sälj i figuren).
- Den nedre delen är fast och innehåller de appar vi valt att vi alltid vill ha tillgång till, oberoende av på vilken av startskärmarna vi står. En symbol, som egentligen inte är en app, är denna: Genom att trycka på den får vi upp en lista över alla appar som är

installerade i mobilen. Vidare, allra längst ned finner vi tre viktiga knappar som vi alltid använder, från vänster till höger:

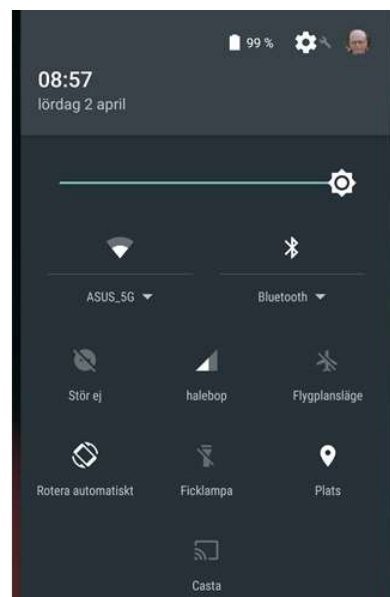
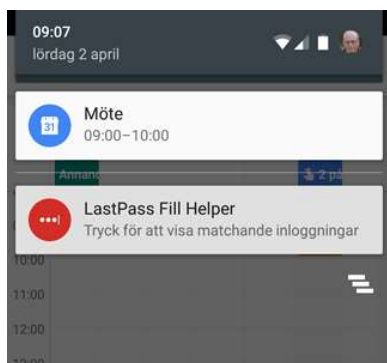
- i. Gå bakåt till föregående bild
- ii. Gå till startskärmen (hemknapp)
- iii. Visa alla öppna och aktiva appar; i denna lista kan du bläddra fram den app du snabbt vill gå till

5. Ringa och skicka SMS

Nu är det dags att du börjar ringa, ta emot samtal samt skicka SMS. Det är inga konstigheter, det finns en app för att ringa, och en för att skicka SMS. Bekanta dig med dem, pröva alla olika knappar och se vad som händer. Se också till att någon ringer till dig för att pröva att ta emot samtal. Om det ringer blinkar det en lur på skärmen, och du sveper den åt ena hållet för att svara och åt andra för att signalera upptaget. Det finns också knappar för att slå på högtalaren samt att öppna en knappsats för att kunna välja sig fram i ett talsvarssystem.

6. Notifieringar

Den översta raden på mobilen innehåller som tidigare nämnt ett "status- och notifieringsfält". Om du drar med ett finger uppifrån och ned öppnar sig en lista över aktuella notifieringar, och om du drar med två fingrar visas aktuell status på mobilen. Det kan se ut så här – notifieringar i vänstra bilden och status i den högra:

Här framgår alltså att jag har ett möte kl 9, ofta brukar det också vara notifieringar om inkommande mejl, appar som ska uppdateras, osv. Vissa tidningsappar brukar vara väldigt flitiga på att sända ut nyhetsflashar på detta sätt. Se till att ta hand om dina notifieringar, det gör du på följande sätt:

- Dra texten åt sidan – notifieringen försvinner.
- Klicka på den – gå vidare till den app som har skapat notifieringen. Det kan innebära t ex att jag öppnar ett mejl eller en kalenderbokning.

Notifieringar via en meddelande-rad är en form av notifiering. Ljudsignaler och darrningar är andra sätt. Se till att de appar som lämnar notifieringar gör det på ett sätt som passar dig, det ska alltid gå att ställa in!

I det expanderade statusfältet framgår att wifi och Bluetooth är påslagna, eftersom de visas med förhöjd ljusstyrka. Genom att trycka på symbolerna kan jag slå av/på dem. Jag kan också se vilken mobiloperatör jag är ansluten till (halebop), wifinät (ASUS_5G), GPS är på (Plats), batteriladdning 99% och att ficklampan är av.

Notera att det är en god vana att alltid ha wifi påslagen och att vara ansluten till ditt eget wifinät hemma i huset/lägenheten. Mobilen kommer att automatiskt koppla om från mobilnät till wifinät när du kommer hem. Därmed slipper du att belasta ditt mobilabonnemang med datatrafik som oftast är billigare att köra via bredbandsabonnemanget du har hemma.

7. Att installera nya appar; att anpassa startskärmen

Ganska snart kommer du att upptäcka att du vill göra mer, och som alltid finns det en app för det! Här följer några råd och tips:

- Starta appen Play Butik, där kan du söka fram den aktuella appen och välja att installera den.
- Oftast är den gratis, men om den kostar pengar måste du ange ett kreditkortsnummer.
- Appen kommer att dyka upp på ett ledigt ställe på din startskärm, och om du inte vill ha den just där gör så här – tryck (länge) tills bilden darrar till och
  - o för symbolen till en papperskorg om du vill ta bort den
  - o för den till ett annat ledigt ställe, på samma eller en annan startskärm, om du bara vill flytta på den
  - o för den till en annan app-symbol om du vill skapa en mapp med appar som du tycker hör ihop
- Om du har en app installerad, och vill att den hamnar på startskärmen, gör så här:
  - o Välj symbolen för "visa alla appar" och bläddra fram till den aktuella appen
  - o Tryck (länge) på den, och för den sedan till det ställe på startskärmen där du vill ha den

På startskärmen kan du också lägga till någon som kallas "widgets". Det är fönster som kontinuerligt uppdateras av en app som redan är installerad. Du kan t ex ha en widget som visar aktuell väderprognos för din hemort, aktuell börskurs för din favoritaktie osv. Om du vill lägga till en widget, gör så här:

- Tryck på ett ledigt ställe på startskärmen.
- Välj "lägg till widget"
- Bläddra fram till den widget du vill ha.

Här visas en widget för vädret i Enskede:

8. Några andra nyttiga appar

Det finns ingen ände på alla nyttiga appar av mer eller mindre kuriosa karaktär du kan installera:

- Klocka, väckarklocka, miniräknare, ficklampa, FM-radio finns redan, de följer med.
- Vattenpass, vinkelmätare, ljud- och vibrationsmätare, metalldetektor, förstoringsglas, ...
- Blåljusfilter (för att minimera skärmens störande inverkan vid sänggående)
- Diktafon, scanner, fotohjälpmedel, nätverksanalysator, mm
- Turistguide, vandringsguide, etc

Ett extra omnämmande förtjänar Swish-appen. Med den kan du överföra pengar från din mobil till en annan person genom att ange dennes mobilnummer.

Kort sagt – allt finns – börja botanisera i Play Butik!

9. Mail, kontakter, kalender

Bland de viktigare funktionerna i mobilen är möjligheten att hantera epostkommunikation. Kanske inte att skriva långa mejl, men att se vad som kommer in, och snabbt kunna skriva kortare svar.

Några klarlägganden:

- Du kan hantera flera epostkonton i mobilen. Oftast kan du ha en gemensam inkorg för alla konton, så att det är lätt att se vad som kommer in.
- I de allra flesta fall fungerar mejlsystemen på så sätt att alla mejlmappar lagras i molnet, och det du ser i mobilen eller på datorn är bara en spegelbild av dessa. Det innebär att bara för att du läser ett mejl i mobilen, så försvinner det inte från inkorgen i datorn. Alla mappar synkroniseras, så tar du bort ett mejl i mobilen så försvinner det i datorn, och vice versa.
- Det finns en uppsjö av olika mejl-appar. Gmail-appen är förinstallerad och den klarar de flesta mejl-system, men pröva gärna någon annan.

Det finns också en app som heter Kontakter! Den är viktig. Det är din bok över alla personer och företag du kommunicerar med när du ringer, SMS:ar, mejlar, mm. Förr i tiden fanns den lagrad lokalt i telefonen eller på SIM-kortet, och det var ett elände när man skulle byta telefon. Nu lagrar vi den i Google-molnet via ditt Gmail-konto. Se till att dina kontakter är uppdaterade och korrekta, det sparar dig mycket tid och besvär. Några ytterligare användningsområden för dina Kontakter är:

- Om du har adressen till din Kontakt sparad i kontaktboken kan du få GPS navigator-anvisningar för att hitta dit om du plockar fram personen/företaget och sedan väljer "hitta dit".
- Om du lägger in födelsedagar på viktiga kontakter i kontaktboken så får du automatiskt en påminnelse via mobilens kalenderfunktion.

Med appen Kalender har du alltså en ny fickkalender som du inte behöver byta vid varje årsskifte. Här kan du lägga in viktiga möten (och bjuda in dina vänner till samma evenemang). Det är också vanligt att idrottslag, Sveriges Radio (sommarppratarna), mm skapar egna Google-kalendrar som du kan importera och därmed göra synliga i din kalender!

Obs! För att säkerställa att dina kontakter och dina kalenderbokningar verkligen hamnar i Google-molnet på ditt Gmail-konto, och inte lokalt i telefonen – kontrollera varje gång du lägger till en ny kontakt/bokning att platsen för var den ska sparas är just lika med ditt Gmail-konto!

Både kontakt- och kalenderinformation kommer du åt enkelt från din dator. Gå bara till www.google.se, se till att du är inloggad med din Gmail-adress, och välj Kalender eller Kontakter bland de appar som syns i övre högra hörnet av din webbläsare på datorn. Speciellt om du ska knappa in en hel del information kan det ofta vara enklare att göra det från datorn.

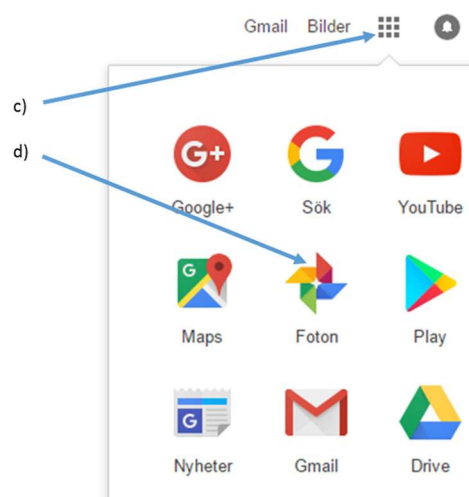
10. Kamera och Foton-appen

Naturligtvis finns det en Kamera-app med vars hjälp du tar bilder eller videoclip. Se till att du lär dig den, ofta finns det goda möjligheter till finjustering av skärpa, fokusering, avstånd, ljusfiltrering mm.

Se också till att installera och aktivera Google Foton-appen. I den kan du finjustera och beskära bilderna lokalt i mobilen. Appen medger också att en kopia av alla bilder du tar sparas i Google-molnet (via ditt Gmail-konto), där de är tillgängliga för editering, sammanställning i olika album, distribution till vänner, mm från din dator. I Foton-appen kan du också ange att du vill "Frigöra lagringsutrymme på enhet". Det innebär att den lokala kopian av bilden i din mobil tas bort för att friställa utrymme. Det kan du lugnt göra, bilden finns kvar "i molnet", och du kan alltid se den även i mobilen eftersom bilderna laddas ned "on the fly" när du tittar på dem. I princip är därmed ditt bildlagringsutrymme obegränsat!

I din dator kommer du åt dina bilder på följande sätt:

- Gå till www.google.se i webbläsaren.
- Se till att du är inloggad på ditt Gmail-konto.
- Klicka på symbolen med den små pickarna i den övre högra hörnet för att få fram bilden med dina tillgängliga appar.
- Välj Foton-appen, då kommer du att se en förteckning över alla dina bilder.
- Du kan nu ladda ned bilderna till datorn, redigera dem, ta bort dem, ordna dem i album, osv.

Det kan vara kul att veta att varje bild är GPS-märkt. Det innebär att när du öppnar bilden i datorn kan du dessutom få upp en karta över platsen där bilden togs genom att välja "Information".

Notera att om du inte vill använda Foton-appen för att spara dina kamerabilder i molnet så kan du göra på "det gamla vanliga sättet" för att spara dina bilder. Anslut mobilen till dina dator och välj "importera bilder". De kommer då att hamna i mappen "mina bilder" i datorn, där du kan editera och ta hand om dem på vanligt sätt.

11. Sociala media

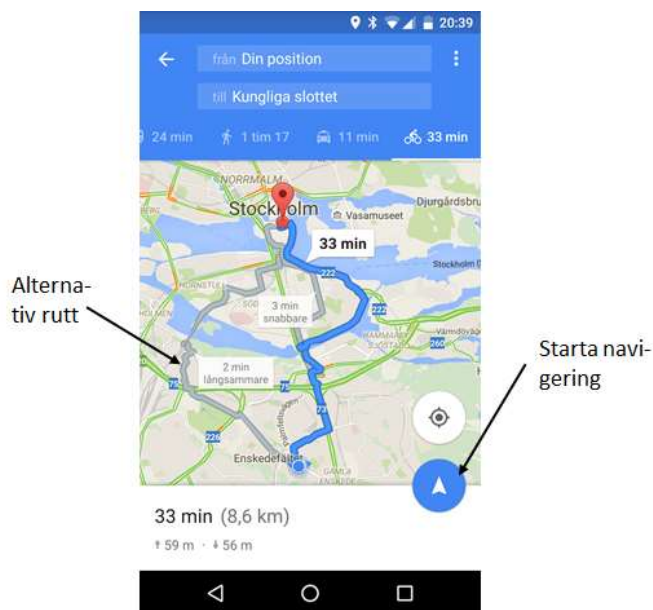
Naturligtvis finns det appar för alla sociala media. Facebook, Twitter, Instagram, LinkedIn – you name it. Jag säger inte mer, jag skulle tro att om du är inne på sociala media så läser du inte denna lilla mini-guide!

12. Google Maps och din nya GPS-navigatör

Appen Google Maps är Googles kart- och navigerings-app. Med den kan du

- Skriv in ett Ortsnamn var som helst i världen och få upp en kartbild
- Visa olika lager av samma karta, t ex en satellitbild, en terrängkarta, cykel- och kollektivtrafiklinjer och till och med aktuellt trafikläge med utmärkta köer och trafikolyckor!
- Ge förslag på bästa rutt mellan två platser och ge dig chans att välja en av dem
- Ge utförliga anvisningar på skärmen och med talad röst beskriva hur du i varje ögonblick ska köra

Ge dig tid att lära dig Google Maps – den är ovärderlig! På bilden nedan ser du appens förslag på bästa väg mellan Enskede och slottet. Om det hade varit besvärande köer på några ställen hade dessa vägsträckor varit utmärkta med rött:

13. En nöjes- och mediacentral!

Det finns 1000-tals spelappar att ladda ned. Jag är dålig på spel, så jag lämnar det till dig att gå vidare inom detta område.

Däremot vill jag slå ett slag för ”strömmande media”, dvs. att lyssna/titta på musik, föredrag, poddar, radio, TV, filmer, video mm med hjälp av din mobil. Här är en lista på de bästa apparna:

- SR Play från Sveriges Radio - 1000-tals program finns att tillgå
- Classical Radio – de bästa radiostationerna som sänder klassisk musik
- TuneIn Radio – en app som ger dig tillgång till över 100 000 radiostationer över hela världen
- SVT Play och TV4 Play – både nya och gamla TV-program
- YouTube – videoclip en masse
- HBO Nordic och Netflix – kanaler med egna TV-serier och många långfilmer. Här tecknar du månadsabonnemang
- SF Anytime och Plejmo – hyr film styckevis

Det går att lyssna på musik och se film i mobilen, till nöds. Så här gör du för att få större ljud och bild:

- a. För enbart ljud - koppla hörlurar eller en bra högtalare till mobilen med hjälp av Bluetooth. Det är trådlöst, så du kan röra dig fritt i rummet.
- b. För bilder, film och TV – anslut en Chromecast till en HDMI-ingång på din TV. Chromecast är en liten pinne, den ser ut som ett USB-minne, kostar 390 kr och finns i alla elektronikaffärer. Du tar fram bilden eller startar filmen i mobilen, trycker på en "Cast"-knapp, och vips så överförs innehållet från mobilen till TVn. Därefter använder du mobilen som fjärrkontroll för att start, pausa och stoppa sändningen. Detta är för övrigt ett bra och billigt sätt att göra din TV smart! En s.k. Smart-TV har sällan fler funktioner än vad en Chromecast ger.

14. Inställningar

Vi börjar närma oss gränsen för överkurs, men några ord måste till om hur vi ställer in vår smartphone till att göra exakt det vi vill. Vi talar då om Inställningar.

I de flesta appar kan man göra relevanta inställningar för den appen, som t ex:

- I mejl-appen definierar vi e-postnamn och lösenord för de mejlkonton vi vill arbeta med
- Samma sak med Facebook, Twitter, osv
- För Google Maps kan vi ange vår hemadress och hur vi vill hitta bästa rutten, dvs. om vi är beredda att betala vägtullar osv.

För övriga inställningar finns det en separat app som heter just Inställningar. Den är omfattande, det finns många parametrar, så tipset är att du bekantar dig med den stegvis. Här följer en lista på de viktigaste områdena som du kan konfigurera:

- a. Wifi; ange till vilket trådlöst nätverk du vill koppla upp dig
- b. Bluetooth; anslut till en annan Bluetooth-enhet
- c. Mobilnät; ange om roaming för mobildata skall vara av/på, 3G och/eller 4G, föredragen operatör, osv
- d. Skärm; ljusstyrka mm
- e. Ljud och notifieringar
- f. Appar; ange behörigheter för app, avinstallera
- g. Lagring; se hur mycket minne som är upptaget/ledigt
- h. Batteri
- i. Säkerhet; typ av påloggning
- j. Konton
- k. Google; här finns många inställningar som anger vad du vill tillåta att Google gör med den information som samlas in när du använder mobilen, t ex reklam, historik över var du varit, osv.
- l. Språk och inmatning; det är enkelt att ändra språk i mobilen
- m. Datum och tid
- n. ... och en hel del mer

15. Uppdateringar, uppdateringar ...

Ganska ofta blir du anmodad att uppdatera ett antal appar. Gör det, men se till att du är hemma och uppkopplad mot ditt trådlösa nätverk för att minimera dataförbrukningen över ditt mobilabonnemang.

Ibland är det en större systemuppdatering av operativsystemet (Android) i mobilen. Gör den, men se till att du har laddaren ansluten för att garantera att inte batteriet tar slut under uppdateringen.

16. Roaming & dataförbrukning

Som du säkert förstår genererar din smarta mobil en hel del datatrafik. Denna trafik går antingen via mobilnätet (om du är ute på stan) eller via ett trådlöst nätverk som du är ansluten till. Det förstnämnda kostar pengar, det är det du betalar för med ditt mobilabonnemang. Det sistnämnda betalar du för via ditt bredbandsabonnemang i hemmet.

I ett mobilabonnemang brukar det ingå från 0,5 GB (miljarder tecken) till 2, 5 eller 10 GB per månad. 0,5 GB räcker bra om du bara surfar och läser mejl. Om du börjar titta på film i mobilen kan det lätt dra iväg.

När du är utomlands skall du se upp. Om du vill använda mobilen som vanligt där måste du slå på s.k. "data roaming" (normalt avslagen), vilket innebär att datatrafiken går från din mobil via den operatör som du är uppkopplad mot i landet du besöker och sedan hem till din egen mobiloperatör. Det kan bli väldigt dyrt. Se därför till att bara köra datatrafik när du är uppkopplad mot hotellets wifi-nät.

17. Till sist – om det skiter sig

Om du kör alldeles fast, få inte panik!

- Prova att backa
- Tryck på Hem-knappen för att komma till startskärmen
- Tryck på "visa alla öppna appar"-knappen och svep varje app åt sidan för att avsluta den
- Slå av/på skärmen
- Stäng av mobilen och slå sedan på den

Och än en gång: Håll koll på dina lösenord! Skriv ned "Användarid och lösenord" för de tjänster och sajter (t ex e-post) du brukar använda på ett papper som du förvarar säkert någonstans.

Lycka till!

Lars Andersson
September 2016